

Finansų ministerijos valdomoje svetainėje [Lietuvosfinansai.lt](https://lietuvosfinansai.lt) pateikiamas savivaldybių gyvenimo kokybės indeksas (GKI) papildytas 2021 m. duomenimis. GKI rodo, kad pagal bendrą gyvenimo kokybę Vilnius toliau stabiliai užima pirmą vietą, TOP 5 savivaldybės taip pat išliko tos pačios – tik Kauno r. pralenkė Klaipėdos m. savivaldybę. Lyginant su 2020 m., į penketuką pagal verslumą naujai pateko Mažeikių r. savivaldybė, pagal švietimą – Raseinių r., Zarasų r. ir Molėtų r., o pagal viešąją infrastruktūrą – Pakruojo r.

GKI sudarytas iš 41 rodiklio 6 srityse: materialinės gyvenimo sąlygos; gyventojų verslumas ir verslo konkurencingumas; sveikatos paslaugos; švietimo paslaugos; demografija, pilietinis ir visuomeninis aktyvumas; viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas. Naudojantis GKI, galima pamatyti kiekvienos savivaldybės bendrą, atskirų sričių ir rodiklių įvertinimą, savivaldybes palyginti tarpusavyje ar stebėti pokyčius 2013-2021 m.

TOP 5 savivaldybės pagal GKI

2021 m. pirmoje GKI vietoje buvo Vilniaus m. savivaldybė su 1,02 siekiančiu indeksu, kai šalies vidurkis buvo 0,57. Lyginant su 2020 m. duomenimis, TOP 5 išliko tos pačios savivaldybės, tik Kauno r. savivaldybė GKI reitinge pasikeitė pozicijomis su Klaipėdos m. savivaldybe: 2-oje vietoje Kauno m. savivaldybė (0,78), 3-oje – Kauno r. (0,77), 4-oje – Klaipėdos m. (0,76) ir 5-oje – Neringos (0,73).

Iš šių 5-ių savivaldybių 2013-2021 m. didžiausią pažangą padarė Kauno r. savivaldybė, kuri iš 12-os pozicijos 2013 m. (GKI rodiklis buvo 0,42) pakilo į 3-ią poziciją 2021 metais. Kauno r. savivaldybės GKI rodiklis per šį laikotarpį išaugo 83 proc. arba padidėjo iki 0,77. Kitų 4-ių savivaldybių GKI rodiklis per laikotarpį augo ne taip sparčiai – padidėjo 52-59 proc.

Nors Vilniaus miestas bendrai GKI pirmauja 2013-2021 m., tačiau vertinant atskiras sritis arba rodiklius jis ne visur užėmė aukščiausią vietą. Pavyzdžiui, sveikatos paslaugų srityje 2021 m. lyderiavo Palangos, Kauno m. ir Šiaulių m. savivaldybės, o Vilniaus m. savivaldybė užėmė 5-ą indekso poziciją. Analogiškai aukštesnė švietimo paslaugų indekso reikšmė buvo nustatyta Kauno m., o Vilniaus m. savivaldybė buvo 2-oje vietoje, 3-oje Raseinių r., toliau Zarasų r. ir Molėtų r. savivaldybės. Žemiausia – 7 pozicija – Vilniaus m. savivaldybei buvo nustatyta vertinant viešąją infrastruktūrą. Šioje srityje 2021 m. pirmavo Neringos, Druskininkų ir Ignalinos r. savivaldybės.

Vertinant atskirus rodiklius, pavyzdžiui, nusikaltimų skaičių, tarp TOP 5 2021 m. savivaldybių geriausia situacija Neringos savivaldybėje (1076 nusikaltimai, tenkantys 100 tūkst. gyventojų), daugiausia nusikaltimų užfiksuota Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse –

atitinkamai 1830 ir 1671.

Tarp geriausių pagal bendrą gyvenimo kokybę savivaldybių 2021 m. didžiausias darbo užmokestis atskaičius mokesčius buvo Vilniaus m. ir Kauno m. savivaldybėse – atitinkamai 1139 eurai ir 1046 eurai. Tuo tarpu mažiausias darbo užmokestis buvo mokamas Zarasų r. savivaldybėje – 720 euras (36 proc. mažiau nei Vilniuje). Neringoje 2021 m. taip pat buvo mažiausias ir užimtų gyventojų tarp darbingo amžiaus gyventojų procentas (50 proc.), kai tuo tarpu kitose keturiose savivaldybėse užimtumas siekė apie 80 proc. ir daugiau (Vilniuje – 93 proc.).

Daugiausiai praktikuojančių sveikatos priežiūros specialistų, tenkančių 10 tūkst. savivaldybės gyventojų, tarp TOP 5 savivaldybių buvo Kauno m. savivaldybėje – 306, mažiausiai – Kauno r. savivaldybėje – 27. Paliatyvios pagalbos, globos, slaugos ir palaikomojo gydymo lovų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų, buvo didžiausias Vilniuje – 853, o mažiausias – Neringoje – 10. Aukščiausias mirtingumas nuo neužkrečiamų ligų skaičius 100 tūkst. gyventojų buvo fiksuojamas Kauno raj. savivaldybėje – 1244, o žemiausias – Neringoje – 869.

Žemiausią GKI turinčios savivaldybės

Žemiausias GKI rodiklis 2021 m. buvo nustatytas Zarasų r. (0,44) savivaldybėje. Toliau seka Skuodo r. (0,45), Kelmės r. (0,45), Vilkaviškio r. (0,46) ir Lazdijų r. (0,46) savivaldybės. Tačiau Zarasų r. savivaldybė užima gana aukštą – 4 vietą, o Skuodo r. savivaldybė – 12 vietą pagal švietimo paslaugų sub-indeksą; Zarasų r. savivaldybė užima 8 vietą, o Vilkaviškio r. savivaldybė – 12 vietą pagal viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo sub-indeksą.

Tarp šių savivaldybių didžiausią pažangą 2013-2021 m. padarė Vilkaviškio r. (63 proc.), ir Kelmės savivaldybės (60 proc.), o mažiausią – Zarasų r. savivaldybė (41 proc.), kurios GKI nuo 2020 iki 2021 m. sumažėjo 4,2 proc.

Mažiausias darbo užmokestis tarp žemiausią GKI turinčių savivaldybių 2021 m. buvo fiksuojamas Zarasų r. savivaldybėje (720 eurai), o didžiausias – Kelmės r. savivaldybėje (782 eurai). 2020-2021 m. sparčiausiai darbo užmokestis augo Vilkaviškio r. savivaldybėje (nuo 712 iki 770 eurų), lėčiausiai, nors tarp šių savivaldybių buvo aukščiausias darbo užmokestis – Kelmės r. savivaldybėje (nuo 753 iki 782 eurų).

Kitas pavyzdys – registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis. Tarp žemiausią GKI turinčių savivaldybių 2021 m. šis rodiklis didžiausias buvo Lazdijų r. (22,1),

mažiausias – Skuodo r. (10,9) savivaldybėse.

Kalvarijos savivaldybės GKI 2013-2020 m. kiekvienais metais buvo žemiausias, tačiau 2021 m. šios savivaldybės GKI rodiklis pakilo į 55 poziciją. Vertinant atskiras Kalvarijos savivaldybės sritis – švietimo srityje užima 37 vietą, demografijos bei pilietinio ir visuomeninio aktyvumo srityje – gana aukštą 18 poziciją, pagal viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybę ir saugumo rodiklį – 27 poziciją.

GKI pokytis 2013-2021 metais

2013-2021 m. labiausiai bendra situacija pagal bendrą gyvenimo kokybę pagerėjo ne didmiesčiuose, o kaimiškose Kalvarijos (94 proc.), Ignalinos r. (93 proc.) ir Pakruojo r. (88 proc.) savivaldybėse, taip pat Kauno r. (85 proc.) ir Birštono (80 proc.) savivaldybėse. Mažiausias pokytis fiksuojamas Visagino (8 proc.), Alytaus m. (37 proc.), Elektrėnų (38 proc.), Kazlų Rūdos (40 proc.) ir Panevėžio m. (40 proc.) savivaldybėse.

Analizuojant atskiras indekso sritis 2013-2021 m. matyti, kad kai kuriose savivaldybėse įvyko ženklus gyvenimo kokybės augimas, matuojamas net keliais kartais. Tačiau kai kuriose savivaldybėse, kur gautos indekso sričių neigiamos reikšmės, rodo, kad tose srityse fiksuojamas gyvenimo kokybės prastėjimas, t.y., regresas. Iš visų GKI sričių išsiskiria materialinių gyvenimo sąlygų sritis, kurioje visos savivaldybės pasiekė ženklų augimą, bei gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo sritis, kurioje beveik visos savivaldybės 2013-2020 m. pasiekė augimą, kai tuo tarpu likusiose kitose srityse kai kuriose savivaldybėse buvo fiksuojamas regresas.

Materialinės gyvenimo sąlygos 2013-2021 m. sparčiausiai augo Šalčininkų r. (237 proc.), Kalvarijos (224 proc.), Radviliškio r. (221 proc.), Prienų r. (216 proc.) ir Širvintų r. (210 proc.) savivaldybėse. Mažiausias rodiklio pokytis fiksuotas Visagino (49 proc.), Kazlų Rūdos (62 proc.), Klaipėdos m. (87 proc.), Kėdainių r. (94 proc.) ir Utenos r. (97 proc.) savivaldybėse.

Gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo srityje indekso reikšmė išaugo keliais kartais Šalčininkų r. (1218 proc.), Kalvarijų r. (788 proc.), Jurbarko r. (357 proc.), Birštono (289 proc.) ir Širvintų r. (285 proc.) savivaldybėse, mažiausias pokytis fiksuotas Visagino (-49 proc.), Mažeikių r. (22 proc.), Elektrėnų (26 proc.), Skuodo r. (30 proc.) ir Varėnos r. (36 proc.) savivaldybėse.

Sveikatos paslaugų srityje GKI labiausiai padidėjo Skuodo r. (98 proc.), Ignalinos r. (93 proc.), Kaišiadorių r. (93 proc.), Trakų r. (91 proc.), Kupiškio (74 proc.), mažiausiai – Alytaus

m. (1,5 proc.), Elektrėnų (12 proc.), Lazdijų r. (13 proc.), Vilkaviškio r. (15 proc.), Pagėgių (20 proc.) savivaldybėse.

Tuo tarpu švietimo paslaugų srityje didžiausias pokytis pasiektas kurortinėje Neringos (131 proc.), Ignalinos r. (96 proc.), Šilalės r. (89 proc.), Kalvarijos (85 proc.) ir Kupiškio r. (77 proc.) savivaldybėse. Neigiamas pokytis fiksuotas beveik visose didžiųjų miestų klasterio savivaldybėse – Alytaus m. (-36 proc.), Panevėžio m. (-17 proc.), Vilniaus m. (-5 proc.) ir Klaipėdos m. (-2 proc.) bei Tauragės r. (-2 proc.).

Demografijos, pilietinio ir visuomeninio aktyvumo srityje didžiausias indekso augimas fiksuotas Neringos (31 proc.), Kauno r. (20 proc.), Klaipėdos r. (19 proc.), Birštono (7 proc.) ir Radviliškio r. (7 proc.) savivaldybėse; neigiamas pokytis – Panevėžio m. (-38 proc.), Visagino (-35 proc.), Kelmės r. (-35 proc.), Pagėgių (-34 proc.) ir Alytaus m. (-31 proc.) savivaldybėse.

Viešoji infrastruktūra, gyvenamosios aplinkos kokybė ir saugumas labiausiai pagerėjo Pagėgių (120 proc.), Mažeikių r. (106 proc.), Pakruojo r. (105 proc.), Kalvarijos (75 proc.) ir Šiaulių r. (72 proc.) savivaldybėse; neigiamas pokytis fiksuotas– Rokiškio r. (-22 proc.), Plungės r. (-20 proc.), Skuodo r. (-19 proc.), Varėnos r. (-19 proc.) ir Kėdainių r. (-17 proc.) savivaldybėse.

GKI pokytis 2020-2021 metais

2020 m. pirmose GKI reitingo pozicijose savivaldybės rikiavosi taip: Vilniaus m. (0,96), Kauno m. (0,76), Klaipėdos m. (0,76), Kauno r. (0,71) ir Neringos (0,71), o 2021 m. – Vilniaus m. (1,02), Kauno m. (0,78), Kauno r. (0,77), Klaipėdos m. (0,76) ir Neringos (0,73).

Pagal materialinių gyvenimo sąlygų srities rodiklį 2020 m. TOP 5 sudarė Vilniaus m. (0,37), Kauno r. (0,33), Kauno m. (0,32), Vilniaus r. (0,32) ir Klaipėdos m. (0,31) savivaldybės; 2021 m. – Vilniaus m. (0,39), Kauno r. (0,35), Kauno m. (0,35), Vilniaus r. (0,34) ir Klaipėdos r. (0,33).

Gyventojų verslumo ir verslo konkurencingumo srityje 2020 m. situacija geriausia buvo: Vilniaus m. (0,28), Klaipėdos m. (0,17), Neringos (0,15), Kauno m. (0,13), Kauno r. (0,11). 2021 m. Vilniaus m. (0,32), Klaipėdos m. (0,18), Neringos (0,16) ir Kauno m. (0,15) savivaldybės išliko tose pačiose pozicijose, o Kauno r. (0,14) savivaldybė, užėmusi šeštą poziciją, tarp TOP 5 savivaldybių savo vietą užleido Mažeikių r. (0,14) savivaldybei.

Pagal sveikatos paslaugų srities rodiklius 2020 m. savivaldybės rikiavosi taip: Kauno m.

(0,08), Šiaulių m. (0,07), Klaipėdos m. (0,07), Palangos m. (0,07), Vilniaus m. (0,07). 2021 m. pirmaujančios savivaldybės išliko tos pačios, tik pasikeitė pozicijomis: Palangos m. (0,09), Kauno m. (0,08), Šiaulių m. (0,07), Klaipėdos m. (0,07) ir Vilniaus m. (0,07).

Pagal švietimo paslaugų srities rodiklius 2020 m. savivaldybės rikiavosi taip: Kauno m. (0,07), Vilniaus m. (0,06), Alytaus m. (0,06), Panevėžio m. (0,06) ir Kėdainių r. (0,06). 2021 m., kaip ir 2020 m. tarp TOP 5 savivaldybių lyderio pozicijas užėmė Kauno m. (0,07) ir Vilniaus m. (0,06), o naujai pirmaujančių savivaldybių sąrašą papildė Raseinių r. (0,06), Zarasų r. (0,06) ir Molėtų r. (0,06) savivaldybės.

Pagal demografijos, pilietinio ir visuomeninio aktyvumo srities rodiklius 2020 m. savivaldybės rikiavosi taip: Klaipėdos r. (0,11), Neringos (0,1), Vilniaus r. (0,1), Trakų r. (0,1) ir Kauno r. (0,1). 2021 m. lyderiaujančios savivaldybės išliko tos pačios tik pasikeitė pozicijomis: Neringos (0,13), Kauno r. (0,11), Klaipėdos r. (0,1), Vilniaus r. (0,09) ir Trakų r. (0,09).

Pagal viešosios infrastruktūros, gyvenamosios aplinkos kokybės ir saugumo srities rodiklius 2020 m. savivaldybės rikiavosi taip: Neringos (0,13), Birštono (0,12), Druskininkų (0,11), Joniškio r. (0,1) ir Ignalinos r. (0,1). 2021 m. pirmaujančios savivaldybės išliko tos pačios – Neringos (0,11), Druskininkų (0,11), Ignalinos r. (0,1), Birštono (0,1), tik naujai pirmaujančių savivaldybių sąrašą papildė Pakruojo r. (0,1) savivaldybė.

